

ACC. N.R. M. 12572 : 1-98

Småland Upptecknare: Prof. C. W. von Sydow

Östbo Berättare: Petter Johansson i Läder-
gård

Hånge Berättarens yrke:

skningsår: 1912-1913 Född år 1839 i

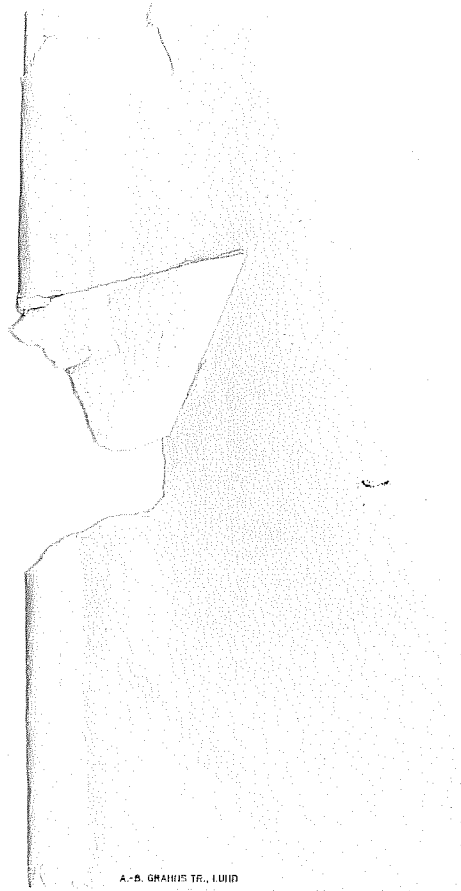
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Folkliiv, folketro och folkmed.

1-1-98

(avskrift av
v. Sydows efter
lämnade papper
boken. skall
ans. om original)

(orig. har 192
sidos bligets-
skrift 82

A.-B. GRAHNS TR., LUND

Skriv endast på denna sida

(överböppat ur originalskriften)

ACC. N:R M. 12572:4a

sid. 8 orig. FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skulle till Voxtorp Kyrka

Trolle klippa

Göe skål hit sa han

En kom med en bägare. Han slog det bakom. Det tog i skinnet på hästen.

En va halt den va den värsta att springa.

sid. 9 orig.

Den som fått vantarna skrek

Du vanta du dåre

rid på åkern den korsårde

te dagen ble ljus.

På det viset fridde han sig.

Hornet hängdes i Voxtorp kyrka

men under krigstiden hade danskarna erövrat det där.

Nu ska det va i Petersburg.

De ha snutit det i Danmark.

ACC. N:R M.12572:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frans Ludvig Sandberg dog för en 6 år sen, på Norrmoen nära Hånger station. Hade väl fått ett par supar. Skulle se sin tillkommande genom att en midsommarnatt se i en källa. När han suttit en stund, såg han luftbubblor stiga opp, så såg han en flicka komma opp ur vattnet på andra sidan källan, och den närmade sig, och han såg att hon bars på någons huvud. När hon kom till hans kant försvann det. Han kände igen det och gick. Men han ville inte gifta sig med henne. Hon hade förut slagit sig ut för honom.

Ordstäv: När två möttes och den ene hört att den andre råkat ut för något och vill ha hjälp ur sin knipa, så säger han: Jaså. Har du satt de ut, käring, så statt = Som en bäddar, så får en ligga.

Jakob: De ryker inte ur brunnen utan de e ail i en.

Vi har hört skällan, men vi har inte sett fäet än (när tal kom före som de va lite ovisst om det skulle kunna gå) Gustav Månsson, bodde förr i Skattagården (?) i Hånger.

Ja, släkten ä värst, sa' räven ^{om} och hunnarna när han sprang för dem.

Ja får väl följa me er, för ja har ingen kaka o ge er.

ACC. N:R M.12572:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gantet = skämtet; Gamle Per = fan; skuen = skogen; träckte = sket

En klockare satte ljus i kyrkan te julottan. Där fanns en bild av fan. Här ska du få ett ljus också, din stackare. Efter julottan hade han väl fått en sup och la' sig att vila lite. Så drömde han att Hornper kom och tackade honom för ljuset. Tog honom med i skogen, visade en håla med pengar. Han tog alla. Nog är du snål som tar så mycket, men jag har fler hålör, men gör mig nu den tjänsten att träcka hålan full. Det gjorde han och så vaknade han, hade knäppt ner byxorna och gjort en stor hög i jul-sängen. Så han såg det var inte att narras med Gamle Per.

Ett äkta par var mycket sams. Fan kunde ej skilja dem. Träffade då en gammal käring. Kan du skilja dem åt så ska du få lön. Ett par skor, de grannaste som finns och som inte kan slitas opp, utan ju mer en har dem dess 'dryare' blir de.

Hon försökte komma te folket. Frågade henne om mannen var snäll. "Ja, kan inte va bättre". "Det kan inte vara så länge, för jag kan visa dig ett tecken till det. Bäst han sover ska du se noga efter. Där växer ut hårstrån och ju mer de växer dess elakare blir han. Men du ska va

ACC. N:R M.12572:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

te ress med rakkniven och doppa den i varmt vatten och skära bort dem, för känner han det så går de om inte."-
Geck till mannen i arbetet, pratade. /Han sade om hust-
run/"Hon är en ängel i mänskohamn" . -"Det är gott och väl
men det varar inte länge. Ja ska ge dig ett tecken te de.
Sov inte för säkert. Hon ä falsk o illmarig. En gång du
sover kommer hon med rakkniven och vill skära halsen å de."

Hon vakade (vok) och gagnade rakkniven flera gånger och så hade det gått en tid och hon glömde doppa kniven, som han vaknade, och sen började striden och kivet och lipet, så ovänskapen blev svår. Då va de barfrost skulle få sina sko och gamle Pelle hade fått veta det och blev rädd för kärningen. Så fick hon se en gestalt på andra sidan sjön som va i hal is (?). "Skorna, skorna", skrek hon. Han försvann och kom med en 18 alnar lång humlestång, satte skorna i spetsen på stången och svängde den så de for över sjön till henne.

ACC. N:R M. 12572:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mid Sommarn skulle de gå till hälsokällor. Vid Bösjö-
vad källa i Forseda sn. ^{Där} samlades flera hundra människor. Där
skulle de dricka för hälsans återställande. En sådan källa
är också vid Kärda. En i Hångers sn vid Aludden.

Vid Drakahallar i Hångers sn är uthugget en runddel
i stenen, och där har de troligtvis offrat. Det påstås,
att en drake har huggit ut den. Gården heter Drakaryd.

Förr skulle de va bränvin i kistan, så det hittas
ofta, när de gräver på kyrkogårderna

Lucia firades här förr. Man klädde Lussi bru. De skul-
le in i var stuga förr. Ännu är det många ställen där de
lägger ihop te att fira Lussi bru.

Ludde källa ligger strax intill Värnamo köping och
där skall en kyrkeklocka ligga.

Emellan ~~Far~~ ~~(Fur)~~ och Flor
ligger de gullkistor två
som

På Ed skall födas de tvillingar två
som den skatten ska få.

Det var en herre på Ed. Han gick ut och jagade. Då
lät det nerifrån ^e ^{av} ^h hu, jag frys. Han kastade sina vantar.

ACC. N:R

M. 12572:5.

Bjarnat sid
~~Bjarnat~~ (?) gård, Bolmsö sn. Där bodde en gubbe Magnus i
Bj. Han hade förvarat 3000 kr. som ingen mänska kan hitta
där på Bj. ägor. När det led på slutet med gubben, bad
sönerna att få av pengarna. "I har fått så många pengar
så hade I sparat så hade I hatt så I kunne redat er. När
~~jag~~ började, så hade jag ingenting, och jag vet inte om
jag inte får börja en gång till."

Orvar Odd, den där starke vikingen, var född på
Bolmsö.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 12572:6.

Vid Norra gård ligger ett jättekast, som en jätte skulle ha kastat mot Hånger kyrka. En i Hångers by.

Vid Lönshult här i Hånger stod en ek, och i den hade en dräng hängt sig. Han hette Petter och hade fått styvmor som behandlade honom lite illa, och han var vek till sinnet, så han gick och hängde sig. Sen spökade han så rysligt och skrek så det hördes en fjärdingsväg. Han kallades för Lönselta gäst. En soldat 'hetade' Döck (?), som va lite påstruken och sa': du kan säga te när du går te-bakes. Sen knackade det på dörren och lät inte bli förrän Döck steg upp och öppnade. Döck sa att det var ett oangenämt träffande men ville ej tala om hur det såg ut. Det fanns ett hål vid hans grav och om de fyllde det en eller två gånger i veckan så stod det ändå lika öppet. Ingen tordes röra vid eken och inte ens gå när henne. Ägaren tordes inte ens stå under den. När ägarn sålde gården, bad han Håkanson i Ljungby att ej sälja eller fälla eken, då skulle säljaren antingen få en obotlig sjukdom eller också skulle hans kreatur vantrivas. Den höggs emellertid för omkring 4 år sen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

ACC. N:R M. 12572:2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Långfredag skulle man inte förtära nån slags 'sågel' utan fisk, och ingen mjölkmat, bära sorgdräkt, när man gick till kyrkan och inte göra besök hos främmande utan vara stilla var och en hos sitt.

Påskalördag tändes stora bål och så dansade man kring elden och gjorde påsksmällar.

Långfredag gavs ris innan man vaknade på morgonen, föräldrar åt olydiga barn för att de skulle bli lydiga och snälla, pigor och drängar inbördes. Det skulle vara björkris, brutet innan sol gick ner på skärtorsdag. Det skulle va gömt så den som skulle smaka det inte hade nån aning om det.

Man satte ner stål i gödselstan under dymmelveckan.

Påskamåndag (annandagen) skulle man dansa och leka hela natten mellan måndan och tisdan.

Påskafton åt man vit gröt.

När helst man åt vit gröt, rimmade man till gröten.

ACC. N:R M. 12572: 8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1 maj. Valborgsmässa.

Tidigt i dagningen upp på en höjd.

Så långt som detta rop höres, så långt ska jag ha samlad i år. Var det någon som hörde det och ropade "det skall du slippa mitt", så var den fredad.

1 maj sattes stål i säden för att den skulle bli gro-
bar, och i gödselstan. Man strök kors över dörrarna.

Fira maja. Man skulle ha ägg till frukost och bränn-
vin. Man skulle dricka mærg i benen. Ägg hade man knappt
under påsken.

Midsommar.

De skulle på midsommarsafton sätta lövkvistar i alla
åkrar, många satte också stål.

Midsommarstången stod året om och den togs ner om
midsommaraftonen för att kläs med löv. Sen skulle de hem
och äta kvällsmat. Och sen midsommarsvaka. De skulle då
gå till en källa, Aludda källa en bit öster-norr om sta-
tion. Där stod en gammal gumma med ett glas och gav dem
vatten till hälsa under året. Där va de en stund, sen
skingrade de sig och höll sin vaka gruppvis. Man sjöng och
pratade, rådplägade om hur de skulle anordna med midsommars-
daen.

ACC. N:R M. 12572:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om man plockade 9 sorters blommor, gick till en kors-
väg, och om de sen la dem under huvudet så drömde de om
sin tillkommande.

Midsommarsdagen skulle de besöka kyrkan först. Kl. 3
skulle de samlas på Minträsbacken (för i stället för maj-
stång kallte de åt för minträ), och då samlades där så
mycket folk så man hade räknat från 14 församlingar. Där
va som på en marken. Där gjorde de minträet färdigt med
småminträ (8 st.) alnlånga. Den var klädd med gamla kun-
görelser och ovanpå det med grönt. Papperen var inte över-
allt. Det skulle lysa mellan det gröna. (Halvbågar klädda
med bara löv).

Husen skulle också lövas vid midsommar.

Om det regnade på pingstdagen sa' man:

Pingstdags regn

gör sällan gott.

Däremot om det regnade Kristi Himmelfärdsdag så var
det tecken till bra gröda.

ACC. N:R M.12572:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om skatan byggde sitt bo högt, så betydde det dålig gröda, för hon var rädd att det skulle bli mycket regn i den s.k. 8 nde veckan, då hon kläckte sina ungar.

Så långt som 8 nde veckas regn går ner i jorden, så långt går Knutsmässe torcka (10 juli).

Hångersbönderna är så långhalsiga, emedan de brukar stå och titta efter siken på sjöbottnen (Axel L-tz).

Vid jul och midsommar ville man helst ha bröllop. Då i synnerhet bland de förmögna skulle föräldrarna uppgöra äktenskapsförbindelserna. Det uppgjordes ofta på Sigfridsmässan i Wäxjö. Då bestämdes en dag vid en kyrka eller annat ställe då de unga skulle träffas, för det kunde hända att de inte hade sett varandra. En av föräldrarna på vardera sida skulle då vara med. Var det då så att det skulle bli å, så skulle fästman ge fästegåva, vanligen en låskedja att ha om halsen. Sen begynte de resonera om lysning och hemgift, och det var naturligtvis gubbarna som bestämde, och det var vanligtvis drängens far som gjorde opp förslaget. Kunde de ej bo hos endera föräldrarna så gjorde de opp att köpa ett ställe till dem.

Bröllopet skulle ju alltid va i brudens hem och då skulle naturligtvis brudens far bju gästerna minst en vecka före bröllopet. Då skulle han börja hos brudgummens

ACC. N:R M.12572: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

far. "Ja, jag har gått hit te de bror. Du vet va ärande ja har, men ja får ändå nämna't åt de. Som ni vet att er Sven och min Lisa ska te och gifta se den dan så vell jag att ni skulle komma te oss och kom i rättan tid (de va allti dan före vigseln som de skulle samlas). Men ni behöver inte göra er nået omak me å föra nået mä er, för gualov så ska vi nog försöka fö er och hysa er några nätter (det var vanligt med förning)." Då skulle de tacka. "Vi ska nog komma i rättan tid och nog ska vi ha nået me oss." (Nästan samma ordalag på alla ställen).

På den utsatta daen så samlades gästerna å då kom de med förningar och de skulle ha med sig 4 stora brökakor, 4 pannekakor och sötost, och i stället för brudgåva skulle de föra med sig en särskild kaka, som skulle va bakad av alla sorters mjöl och en bringa (?). Det skulle var och en av bröllopgästerna föra med sig. Om de va ve julen så fanns det inte sängplatser utan då bäddades det på golvet. På midsommar kunde de bädda ute på logen te dom. Mat och brännvin skulle vankas i överflöd, och sen de hade lagt sig skulle det va en loppesup.

Själva bröllopsdagen hade de så bråttom att styra med sina hästar. Alla de yngre och en del av de äldre manfolken skulle rida. Skulle det va ett storartat bröllop, skul-

ACC. N:R M. 12572:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12/

le det vara två spelmän (en fick då inte felas). När de va samlade skulle de rida iföre. Bruden skulle åka med prästen. Prästfrun (brudsättran) skulle klä bruden. Brudgummen red eller skulle åka på egen skjuts till kyrkan. Så skulle de samlas vid klockaregården och tåga i procession till kyrkan. De yngre mannelige som inte va vidare släkt skulle gå före, och sen va de då släktingar av de manneliga yngre. Sen skulle de s.k. brupigerna och de manliga ^{gå. De} skulle va prydda me blommor i hatten och i oppslagen på rocken, och brudpigerna skulle ha mössor med linningar som skulle gå ner i pannan och utstyrda med band av alla kulörar som hang bakefter. Och sen kom då spelmannen och så brudgummen o prästen o prästfrun o bruden, sen kom de äldre mannelige o därefter de yngre kvinnerne. Spelmannen skulle spela hele vägen.

Sen skulle de samlas i koret o när vigseln va försiggången intog de sina platser i stolarna. När prästen var uppkommen på predikstolen, hade de kvinnliga kryddedoser med socker, russin o.d. De skulle samlas ihop o sen va de en som skulle gå o bjuda de manliga. Sen de smakat lämnade hon tillbaka kryddedoserna.

När tjänsten var slut, tågade de ut i samma ordning utom att brud o brudgum följdes åt.

ACC. N:R M. 12572:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så skulle kararna gå till de ställen där di hade tatt in o hämtat sina brännvinsflaskor, o då kom de tillbakes på kyrkebacken och bjuder vem som helst på brännvin o värden han hade i förväg låtit föra fram ett större eller mindre kärl med brännvin där de fyllde sina flaskor. Det var de som stannade på kyrkebacken så länge så de inte kom därifrån på dagen. Kvinnfolken hade med sig brö o pannekaka att bju på. När då allt va undanstökat då de va tress å ge sig hem, så satte två som var värdar, en av brudgummens och en av brudens släkt, å i sporrstreck före de andre till bröllopgården och berättade för kökspersonalen att brölloppsskaran är i annalkande så de kunde va i ordning att ta emot dem. Och då skulle kokerskan svara: "Hälsa dem o säg att de ä välkomna. Jag tänker vi ska ha det i ordning så det kan gå an." Då skulle de genast vända om och möta brudskaran. "Vi ha nu varit o besett o allt ä i ordning, o vi ä väntade till att komma." Sen skulle de skynda så fort som möjligt tillbaka. Den ena av värdarna skulle föra ost och brö, den andra skulle föra brännvinsflaskan. De skulle de ha i ordning innan folket kom. Men hela tiden skulle det saluterat och skjutas vid vart ställe som de reste förbi. Många av gästerna hade lånt hästar att rida på och ägarna kom vid bröllopgården för att hämta hästar-

ACC. N:R M. 42572:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

na och plägades alldeles överdådigt. Om de inte kunde sitta stadigt i sadeln var det ju bra.

Sen när middagen var undanstökad skulle borden rös bort och sen skulle dansen börjas. Då skulle prästen börja med bruden och prästfrun me brudgummen. Sen skulle brudgummen dansa med alla de kvinnliga yngre och äldre. Kunde de inte dansa skulle de åtminstone gå ett varv, men fram skulle de. Samma förhållande va de me bruden som skulle dansa med alla de mannelige. Sen tok allmänne dansen ve. De fortfor till de skulle spisa kvällsmat och då kunde de hända att de rimmade på gröten.

"Denna gröt ä kokt i en gryta och dä i fläng,
i kväll följer Lasse sin Lotta i säng".

Sen intog de sina liggplatser som de hade gjort första kvällen och då skulle värdarna komma och bjuda på lopp-supen. Då kunde det hända de va så beskänkta så det va inte så noga vilket fruntimmer de kom att lägga sig jämte. Och varje moran så skulle de ha nået tilltugg o brännvin på sängen innan de steg opp så de skulle både börja o sluta dagen med brännvin (kaffe hade de inte då). På måndagen var maten enklare i synnerhet till frukosten. Middagen skulle va något så när som förut. Då skulle de komma fram me brudgåvorna (kakan o bringestycket) o då skulle brud-

ACC. N:R M.12572:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gummens far förstås börja. O så ble där en viss person ut-
sedd att ta emot de där gåvorna (ofta spelmannen). Då
skulle han ta mot det. Det utropade han skämtsamt: "Nu
kommer den o den med en kaka o ett bringestycke så stort
så den oxen har allt haft 12 pund talg , så ni får va mig
behjälpliga o ta det." Då kom det några karar och hjälpte
till med det. Så fortgick det från den ene till den andre
från såväl brudens som brudgummens släktingar o det stop-
pades i säckar, kakorna för sej och bringestyckena för sej,
o när de va färdigt o säckarna va knytna så delade de sig
i två grupper brudens och brudgummens släktingar och skul-
le tvista om vem som skulle bli herre över säckarna. Var
det möjligt så ville brudgummens bli herrar, men det var
ej alltid de lyckades. Bröet var ofta till slut så sönder-
smulat så det inte alls blev till någon nytta. Då benämnde
de varandra Brudgummens bröllopssvenner eeller sådant. De
på brudens kallades båsholkar. O sen skulle där ju drickas
skålar på det. De skulle ha kvitto på sina gåvor o då kom
där fram öl o brännevin. Sen skulle hela bröllopsskaran ut
o söka sig en höjd o där hurrades och de sköt så det skul-
le höras att där va bröllop i trakterna, o va de något för-
möget ställe gick det lika på tisdan som på måndan. Då ha-
de de andra lekar för sig sådana som jullekar. De t.o.m.

ACC. N:R M.12572:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

brottades. Först på onsdan skulle de skiljas åt. O när de då va redo att skiljas åt skulle de ha resesupen o så skulle de gå tröjedansen. (Eljes vid midsommaren dansade man i skjortärmarna, men nu när man skulle resa hade de klätt sig o då kallades det tröjedansen).

Under vigseln skulle både brud o brudgumme ha pengar i skorna, för att få gott om pengar i sin dar. O på kvällen när de skulle klä å sig så låt de kalla en yngre (eller en fattig) som skulle dra å dem skorna o han skulle ha pengarna som va i skorna. Så var det brukligt att på måndan eller tisdan fattighjonen besökte bröllopgården.

På själva bröllopsmiddagen på söndagen ställdes en tallrik bredvid bruden o utav varenda maträtt som kom fram skulle hon lägga dit lika mycket eller mer än hon tog på sin tallrik. Hon skulle t.o.m. hälla dit några droppar öl. De kallades bruatallrik o det skulle skänkas till nån fattig.

Brudgummen skulle begåva brudens föräldrar och anhöriga ("begåvningar") och bruden skulle begåva brudgummens föräldrar och anhöriga. Det skulle köpas på en marknad (Växjö, Jönköping, Ljungby). Begåvningarna bestod i hatt till svärfaren, ett par hanskar eller ett kläe te svärmoren och hade bruden syskon så skulle de ha hanskar eller

ACC. N:R M: 2572:17.

~~eller~~ om det var riktigt förmöget en klockekedja eller sådant.

Bruden kunde ge liknande ting, men det skulle gärna va ett lintyg till svärfaren så hon kunde låta se att hon kunde sy; ett silkeklä eller förklä till svärmoren. Dessa gåvor skulle delas ut vid tredje lysningen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17)

ACC. N:R M.12572:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om en person blev sjuk, så va de inte vanlit o söka nåen läkare, utan va den sjuke så pass så han kunne följa me till nån klok gubbe eller gumma så skulle han, eljes skulle nån annan gå dit o ta råd, men i så fall skulle de ha nået klädesplagg eller sådant som den sjuke hade på sig under sjukdomen. Det kunde då ordineras nån slags droppar från ett apotek, men ofta hade de andra medel. Rökas med vitlök var ett vanligt medel eller koka något av örter och dricka.

Dog den sjuke hade de åtskilligt att iaktta för att han inte skulle spöka. När den döde var klädd, tog de gärna ett par kopparslantar o la på ögonen så han inte skulle öppna ögonen, och så en sax och en psalmbok. Saxen skulle han ha på bröstet och psalmboken under huvet eller bredvid huvet. Det skulle han ha sen han ble kistelagd också så länge han va hemma.

Tillredelserna för begravningen tog nästan lika lång tid som till bröllop, en 14 dar. Det var alltid vanligt att begravningen var på söndagen, och då samlades gästerna på lördan o hade förning med sig nästan lika som till bröllop, o var o en som kom skulle ju beklaga sorgen o göra sina komplimanger vare sig till tröst eller på något vis så fort de kom men skulle iaktta mycke tystnad på lör-

dags kväll, fick inte tala högt utan lågt. Inte fick de sjunga, som brukligt va efter maten på lördagskvällen, för di skulle inte störa den döde och på söndas morgon var de oppe tidigt. Då fick de tala och sjunga från maten som vanligt. Så fort de lyfte liket och bar det till kyrkan, så skulle en gå in och runka (?) till bordet - på sina håll skulle man stiga opp på bordet - där de hade spisat, så öl o brännvin spilldes på bordet för att den döde inte skulle ta välsignelsen med sig från hemmet.

När de va framkomna till kyrkan och han skulle myllas ner, skulle de noga se till att de inte fick nån mull i skorna eller några ben med sig från kyrkegården.

Jag har hört sägas att en bonde eller dräng från Frösö vid ett sådant tillfälle hade fått med sig ett litet ben på dubbskon på käppen utan att veta det. Flera nätter å ra höll det ett förfärligt väsen där, i synnerhet åt det hållet där käppen va. Då såg de efter och där fanns ett litet ben o det bar de tillbakes o grävde ner på samme plats där det hade gravets till liket, o sen ble de tyst.

Va de så att den döde hade varit gla vid brännvin så fick han en brännvinsplunta med sig i kistan. Hade han varit rökare så fick han pipa o tobakspong. Sådant hittades i vår gamle kyrkegård i mina dagar. De va sådana små krit-

ACC. N:R M. 12572:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

piper di hade.

O va de så att en make dog, i synnerhet mannen, o där fanns småbarn o de kunne va orolia om nätterna så trodde de att den döde va hemma o skulle se te dem. Då skulle den efterlevande säga honom ved namn och säga "ligg stilla där du ä o oroa inte dina små barn", o sen skulle det hjälpa.

Om näen kom o såg den döde sen han va dö, skulle han vidröra den döde på nået ställe, så hade den personen inte ont å att han besvärade dem.

På vägen där den döde skall bäras fram strör vänner som bor där ofta granris i form av ett kors.

De kvinnliga anförvanterna ska ledas fram till graven. En ska gå på var sida om henne.

Det va också vanligt att kvinnfolken som vid bröllop hade med brödskivor o pannekaka o sådant att bjuda på. Det kallades för kyrkemat.

Begravningskalaset varade från lördan te tisdan.

ACC. N:R M. 12572:21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Inte fick havande kvinnfolk bli upprörda, för det skulle barnet få men å.

Å inte skulle de se på en död, för då fick barnet likskärva.

Inte på en hare, för då ble barnet harmynt.

Fick de se en kluven stock o vigen som di klyvde med satt i, så skulle de ovillkorligen söka lossa o få dän (?) vigen, för eljes skulle de få svårt med o föda eller ble barnet skevbent eller fick en öppen fläck på läppen eller sånt där.

När kvinnfolk märkte att de var fruktsamma så skulle de va mycket noga så att de inte ble rädda. Om de fick höra talas om att de ä eld på det eller det hållet skulle de inte si åt det hållet, för då fick barnet såkallanes våellsmärke. Fick de händelsevis se en orm, skulle de böja sig ner o ta på jorden annars fick barnet ormskärva. Inte skulle de gå in på körögåren (¶) när där va en öppen grav, d.v.s. innan liket va nersatt, för då fick barnet likskärva, o inte skulle de va me ve nån slakt eller dylikt, för då fick barnet fallandesjuka.

Likskärva botades med att man to mull från den graven o lägga i vatten, som barnet skulle ha tre torsdagsmornar, så skulle det hjälpa.

ACC. N:R M. 12572:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ormskärva. Då skulle de fånga om de va möjelit en levane orm o linda barnet väl så ormen inte kunde göra barnet skada. Sen skulle ormen bringas te att rinna över barnet 3 gånger. Ella (?) det va ju inte så svårt å hetta ormskinn, o dom skulle di lägga i vatten o ges in lite å det vattnet o så skulle de tvättas för övrigt.

Blod från en avrättad va det säkraste botemedlet för fallandesot.

Om di kvinnfolk såg eld skulle de inte ta på kroppen, för där de to fick barnet våelsmärket.

Om det inträffade sol eller månförmörkelse, skulle de inte se på det för då blev barnet närsynt eller svagsynt.

Här ä en nu levande person som ä blinn o påstår att hans mor 1851 eller 52 såg på en total solförmörkelse. Då hade hon varit me honom så o så många veckor. När han ble lika många år, ble han klen te synen, o nu ä han totalt blinn.

När tiden kom te födslen va de inte fråga om nån barnmorska, ja tror inte de fanns nåen, utan de va en gumma som brukade utgöra barnmorska, så de va å hämta den. Å geck förlossningen lätt o väl för se så kunne vem som helst biträda, men ble de nåt svårt skulle de gärna söka rätt på nåen gumma eller kar som hade påträffat en orm

ACC. N:R M. 12572:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

me en frö i munnen o han hade kunnat skilja dem åt så båda ble ve liv. Den skulle hämtas å när han kom o hade vidrört barnaföderskan så skulle hon kunna lätt föda barn.

I annat fall såsom ve näen som hade hatt en fölmärr och tagit vara på hinnan som omsluter fölet, o barnaföderskan fick krypa genom det, så skulle det också lätta barnaföd-seln.

De va visst också att de skulle krypa genom nån slags garn av flere slag, olika tvinnat eller på något vis, men jag kommer inte ihåg det riktigt.

Sen då barnet va kommet te världen så skulle de ju löjas o där skulle läggas varjehanda saker, moderns vigsel-ring, krut, vitlök o sådant te skyddsmedel o sen i svepen (i listan ? som de lindade med skulle sys in en silver-slant, en nypa krut och vitlök, som skulle skydda. Så skulle det allti finnas nån sorts stål(sax eller ellstål) i bädden där barnet låg tells det hade fått dop, elles kunde det bli bortbytt. Om trollen hade nått sjukt barn, kunde de lägga dit det i st. för det friska barnet, o modern skulle alltid ha sådana skyddsmedel från det hon födde barnet tills hon gått i kyrkan.

Så fort som möjligt skulle barnet ha dop. Det skulle ske på söndan. Då va de att tala med en bära-gomma (bära-gommo ?)

ACC. N.R. M. 12572: 24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES,
ARKIV

24

som skulle bära barnet, o de ansås ju för en stor heder i synnerhet hos hederligt folk o bli vürad att kallas att bära barnet. De skulle när de ble bedda te det göra förebråelser och säga att du har väl den o den som är närmre släkt o så men när så mannen sa att mor o ja ha talts ve om det och vi vella att du ska göra det, så sa hon att hon ju då skulle komma. Men då skulle hon alltid veta vilka som skulle va faddrar. Då skulle böragomman medföra förning, men inte så stor som te bröllop och begravning, o va det något så när förmöget medförde hon fullständigt te å linda barnet, blia o mantel o lintyg o mössa. De andra faddrarna förde ingenting med sig. Barnet skulle ha dopklänning, men de fanns inte på mer än ett ställe i Hånger så det fick man allti låna mot en liten betalning, o på den där skulle va rosetter påfästa o flera olika sorters bann som hängde neråt o ett par spännen (en tre tum lång, $1\frac{1}{2}$ tum brett, av silver med nån sorts glasinläggning).

När den s.k. böragomman hade fått fatt i barnet, skulle hon lägga sig på knä o bita en speta å golvet, så inte barnet fick tannvärk. O så skulle hon läsa fadervår. Barnet skulle ha ett bokbla i hannen o någon penning inlagt på bröstet. Bokblaet skulle utgöra att det skulle få gott ve å läsa.